

Sociaal-Economische
Raad Curaçao

JAAERVERSLAG 2023

Deskundig **Onafhankelijk** Verbindend

SER - Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
OVER DE SER.....	6
Missie van de SER.....	7
Doelstellingen bij de advisering door de SER.....	8
Platform, dialoog en consensus.....	9
Vergaderingen en advisering.....	10
Frequentie SER-vergaderingen en adviezen.....	10
Aard van de verzoeken.....	10
Gemiddelde adviestermijn.....	11
Overzicht adviezen in 2023.....	12
Inhoudelijke toelichting SER-adviezen 2023.....	15
Regionale en Internationale relaties.....	25
Budgettaire aspecten.....	34
SamenstellingSER – per 31 december2023.....	37
OVER HET CGOA.....	38
Het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken.....	39
Toekomstperspectief.....	41
Bijlage 1.....	45
Adviesverzoeken en advisering 2021 - 2022.....	45
Bijlage 2.....	49
Personeelsbezetting bureau secretariaatvoering SER/ROA/GOA –per december 2023.....	49

Voorwoord

Geachte lezers,

Het jaar 2023 markeert een periode van opmerkelijke inspanningen en successen voor de Sociaal-Economische Raad (SER) van Curaçao. Terwijl we ons door de uitdagende economische en sociale landschappen bewogen, werd duidelijk dat de toewijding van de Raad aan het bevorderen van een inclusieve en duurzame toekomst voor ons eiland zijn vruchten heeft afgeworpen.

In de vroege maanden van 2023 werd de SER geconfronteerd met de complexe taak om te adviseren over de herziening van de belastingwetgeving. De zogenaamde "veegwet" bracht ons voor de uitdaging om omissies te corrigeren en technische verbeteringen aan te bevelen in diverse belastingverordeningen. Dit was niet louter een administratieve correctie; het was een cruciale stap om Curaçao in lijn te brengen met internationale normen en standaarden zoals die van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD). Deze inspanning onderstreept de vastberadenheid van de SER om een stabiele en betrouwbare economische omgeving te creëren die internationale investeringen blijft aantrekken.

De discussie over de verhoging van het minimumloon was een ander belangrijk moment in 2023. Ondanks de korte tijdspanne waarin dit advies moest worden uitgebracht, slaagde de SER erin om een goed onderbouwd advies te leveren. De verhoging van het minimumuurloon van NAf. 10,70 naar NAf. 11,28 per 1 januari 2024, gebaseerd op een prijsindexstijging van 5,4%, was een noodzakelijke maatregel om de koopkracht van werknemers te beschermen en economische rechtvaardigheid te bevorderen.

Het financiële landschap van Curaçao is versterkt door de publicatie van een zorgvuldig opgesteld en weloverwogen advies inzake de invoering van een depositogarantiestelsel. Dit advies, dat in juli 2023 is uitgebracht, houdt rekening met een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen en vormt een belangrijk initiatief ter bescherming van spaarders tegen de risico's van mogelijke bankencrises. Deze stap draagt bij aan het behoud en mogelijke versterking van het vertrouwen in het financiële systeem van Curaçao, wat een solide basis biedt voor verdere economische stabiliteit en groei.

In 2023 heeft de SER verder sterk de nadruk gelegd op duurzame ontwikkeling en maatschappelijke verantwoordelijkheid door middel van verschillende initiatieven. Een opvallende gebeurtenis was het hijsen van de vlag van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) in september, wat de toewijding van de SER aan deze wereldwijde doelstellingen symboliseerde. Dit was niet alleen een symbolisch gebaar, maar maakte deel uit van een bredere strategie, waaronder het aanvaarden van het voorzitterschap van het regionale netwerk van adviesorganen CESISALC, dat zich richt op duurzame en inclusieve ontwikkeling in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Daarnaast speelde de SER een cruciale rol in het bevorderen van thema's zoals afvalreductie en duurzame energie, waarmee het zijn inzet voor het bevorderen van een rechtvaardige en duurzame samenleving verder onderstreepte.

In het kader van de arbeidsomstandigheden binnen de publieke sector heeft het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA), met ondersteuning van de juridische adviseurs van de SER, in 2023 belangrijke stappen gezet. In juni werden twee cruciale convenanten ondertekend: de formele vaststelling van een retroactieve reisregeling voor kustwachters en de volledige uitbetaling van vakantiegeld aan overheidsdienaren. Deze maatregelen, die als een welverdiende erkenning kunnen worden gezien na de offers die tijdens de COVID-19-crisis werden gebracht, onderstrepen de voortdurende inzet van het CGOA om de arbeidsvoorwaarden in de publieke sector verder te verbeteren.

Internationaal heeft de SER zijn rol als invloedrijke speler verder versterkt. Tijdens de Ibero-Amerikaanse bijeenkomst in Guatemala in februari 2023, benadrukte de SER het belang van een vernieuwd sociaal contract op Koninkrijksniveau. Daarnaast werd Curaçao in november 2023 verkozen tot de nieuwe voorzitter van de International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions (AICESIS), wat onze internationale samenwerking en invloed verder heeft versterkt.

In oktober 2023 organiseerde de SER de conferentie "Future of Work in Curaçao – Technology, AI and Migration," een toonaangevend interactief evenement dat zich richtte op de verkenning van en gedachtewisseling over de impact van technologische ontwikkelingen, kunstmatige intelligentie en migratie op de arbeidsmarkt van Curaçao. De conferentie belichtte hoe kunstmatige intelligentie niet alleen banen herdefinieert, maar ook migratiepatronen beïnvloedt, door bijvoorbeeld de vraag naar hooggekwalificeerde technologische specialisten te stimuleren. Dit creëert zowel kansen als uitdagingen voor de lokale arbeidsmarkt, wat de noodzaak onderstreept van beleidsaanpassingen om deze trends te begeleiden en om een inclusieve, toekomstbestendige arbeidsmarkt te waarborgen. Bovendien werd benadrukt dat samenwerking tussen publieke en private sectoren essentieel is om de voordelen van AI en migratie optimaal te benutten.

De conferentie "Stakeholder Alignment in Healthcare", georganiseerd door de Dutch Caribbean Foundation for Clinical Higher Education (NASKHO) in september 2023, was een andere belangrijke bijeenkomst die de noodzaak van samenwerking tussen zorgverleners, overheidsinstanties en het maatschappelijk middenveld benadrukte. Tijdens deze conferentie werd het duidelijk dat effectieve gezondheidszorgbeleid alleen kan worden geformuleerd door middel van intensieve samenwerking en betrokkenheid van alle stakeholders.

Een ander belangrijk onderwerp dat in 2023 werd aangepakt, was de luchtkwaliteit op Curaçao. De SER bracht advies uit over de ontwerpplandsverordening luchtkwaliteitseisen, gericht op het verbeteren van de luchtkwaliteit en het waarborgen van de volksgezondheid. Deze maatregel is van wezenlijk belang om de gezondheid van onze burgers te beschermen en een schonere en duurzamere leefomgeving te creëren.

Terugkijkend op 2023, is het duidelijk dat de SER niet alleen heeft gereageerd op de directe uitdagingen van onze tijd, maar ook proactief heeft gewerkt aan het vormgeven van een toekomstgericht en veerkrachtig Curaçao. Dit jaarverslag is een getuigenis van de inspanningen van het gehele team van de SER en ook het CGOA, daarbij ondersteund door de leden van de Raad, de partijen in het CGOA, onze partners en belanghebbenden. Hun toewijding en samenwerking zijn de pijlers van ons succes en de basis voor de voortgang die we samen hebben geboekt.

Ik wil deze gelegenheid aangrijpen om iedereen te bedanken voor hun onophoudelijke inzet en samenwerking. Dankzij deze toewijding en samenwerking hebben we aanzienlijke vooruitgang geboekt in het helpen bijdragen aan de bevordering van de sociaaleconomische ontwikkeling van ons land. Samen blijven we werken aan het bouwen van een toekomst waarin elke burger van Curaçao kan floreren en niemand wordt achtergelaten.

DE DIRECTEUR/
ALGEMEEN SECRETARIS,
DRS. R. J. HENRIQUEZ

OVER DE SER

Missie van de SER

De Sociaal-Economische Raad (SER) is een vast college van advies met als taak de regering en de Staten te adviseren over het te voeren sociaal-economisch beleid, aangelegenheden van sociaal-economische aard en over wettelijke regelingen van sociaal-economische aard. Richtinggevend bij de advisering door de SER is het hanteren van een breed welvaartsbegrip waarbij het niet alleen gaat om materiële vooruitgang, maar ook om aspecten van sociaal welzijn en een goede kwaliteit van de leefomgeving, kortom een duurzame ontwikkeling van de samenleving. De SER streeft daarbij naar kwaliteit en draagvlak: hoge deskundigheid in combinatie met breed gedragen overeenstemming en steun in de samenleving. Dat kan door in tripartiete vorm – werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers en onafhankelijke leden – te discussiëren over beleid en beleidsvoornemens van de regering en daarover gevraagd en ongevraagd te adviseren. Diverse maatschappelijke organisaties krijgen ook een luisterend oor bij de SER. Afhankelijk van het onderwerp ter advisering, worden deze organisaties op uitnodiging van de SER gevraagd hun deskundigheid in te brengen.

Doelstellingen bij de advisering door de SER

De SER hanteert bij zijn advisering een aantal doelstellingen:

een evenwichtige economische groei door middel van duurzame ontwikkeling;

een verhoging van de werkgelegenheid dan wel een evenwichtige arbeidsontwikkeling en een zo groot mogelijke arbeidsparticipatie;

een evenwichtige betalingsbalans;

een evenwichtige/redelijke inkomensverdeling.

De laatste jaren heeft de SER naast eerdergenoemde doelstellingen, bij de advisering ook rekening gehouden met doelstellingen zoals gezonde overheidsfinanciën, een houdbaar stelsel van sociale en oudedagsvoorziening en betaalbare en toegankelijke zorg.

Platform, dialoog en consensus

Eén van de belangrijkste resultaten van de functies van de SER is het creëren van maatschappelijk draagvlak voor sociaal-economisch beleid, verwoord in de adviezen van de SER aan de regering en aan de Staten. In tripartiete vorm – werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers en onafhankelijke leden – wordt gediscussieerd over beleid en beleidsvoornemens van de regering en wordt daarover gevraagd en ongevraagd geadviseerd.

Adviezen van de SER kunnen aldus bijdragen aan maatschappelijke consensus over diverse lokale onderwerpen op sociaal-economisch terrein waarbij het brede welvaartsbegrip richtinggevend is. Voor het creëren van draagvlak voor het te voeren beleid zijn solidariteit en de wil tot samenwerking van groot belang.

Naast advisering rekent de SER het ook tot zijn taak om een platform te zijn waar relevante sociaal-economische vraagstukken worden besproken, soms als onderdeel van een adviestraject, soms juist ter verkenning en agendering van een onderwerp.

De SER biedt sociale partners een platform, een forum, om overleg te voeren over zaken die werknemers en werkgevers aangaan. Met dit overleg kan een klimaat worden geschapen waarbij door sociale partners op basis van een gedeelde zienswijze wordt ingezet op duurzame sociale en economische ontwikkeling.

Kort samengevat streeft de SER naar een kwalitatieve bijdrage en draagvlak voor wat betreft overeenstemming (consensus) over sociaaleconomische aangelegenheden waarbij welzijn en duurzaamheid belangrijke uitgangspunten zijn.

Vergaderingen en advisering

Frequentie SER-vergaderingen en adviezen

In 2023 hebben er 14 voorbereidende en 14 plenaire SER-vergaderingen plaatsgevonden. Dit stemt overeen met het gemiddeld aantal vergaderingen in de voorgaande jaren, met uitzondering van het jaar 2020, waarin – mede als gevolg van de COVID-19 crisis die in 2020 uitbrak - een groot aantal (spoed)adviesverzoeken de SER bereikten.

In het jaar 2023 zijn in totaal 8 adviesverzoeken ontvangen, waarvan vier (4) afkomstig van de Minister van Financiën, twee (2) van de Staten, één (1) van de Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur, en één (1) van de Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn.

Vier van voornoemde adviesverzoeken zijn in het laatste kwartaal van 2023 ingediend: twee adviesverzoeken zijn in oktober ontvangen en twee in december. Vanwege de noodzaak om prioriteit te geven aan bepaalde adviesverzoeken, zoals het op 15 december 2023 ontvangen verzoek tot beoordeling van de concept-Ministeriële regeling, met algemene werking, ter implementatie van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen, en complexiteit van de materie bij andere adviesverzoeken, is er bij een aantal van de verzoeken ontvangen in 2023 in 2024 advies uitgebracht. Het betreft de volgende adviezen:

- De initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening Burgerlijk Wetboek 7A (PB. 2012, no.24), de Landverordening van de 24ste april 1969 houdende regelingen van de afspraken van de ambtenaren in dienst van de Nederlandse Antillen en van vakantie en vrijstelling van dienstambtenaren (PB., 1969, no. 44) en de Landsverordening Ziekteverzekering g (PB. 1966, no. 15)
- De initiatiefontwerplandsverordening houdende wijziging van de Eilandsverordening eigendomsverkrijging volkswoningen Curaçao
- De ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening op de Winstbelasting 1940 en de Landsverordening economische zones 2000
- Het conceptlandsbesluit, houdende algemene maatregelen, houdende wijziging van de Landsverordening belastingfaciliteiten investeringen

Daarentegen heeft de SER, in 2023, tien (10) adviezen uitgebracht. Het betreft, naast vier (4) adviezen naar aanleiding van verzoeken die in 2023 zijn ontvangen, één (1) briefadvies als reactie op een adviesverzoek daterend uit 2021, vier (4) adviezen gebaseerd op adviesverzoeken uit 2022, en één (1) briefadvies op eigen initiatief.

Aard van de verzoeken

In het jaar 2023 was de aard van de adviesverzoeken zeer divers. De onderwerpen gendergelijkheid, respectievelijk eerlijke verdeling van zorgtaken tussen ouders en het vergemakkelijken van de toegang tot woningbezit voor minder draagkrachtige groepen binnen de Curaçaose samenleving hadden de aandacht van respectievelijk de MAN- en de PAR-fractie. De Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur heeft zich toegewijd aan het vaststellen van emissienormen en de Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn aan behoud van koopkracht voor de minder draagkrachtigen in de samenleving met indexering van het wettelijke minimumloon.

De Minister van Financiën heeft zich gefocust op het stimuleren van financiële inclusie door de toegang van consumenten tot digitale betaaldiensten te verbeteren middels het beschikbaar laten stellen van een basisbetaalrekening, bescherming van depositohouders door invoering van een depositogarantiestelsel en het stimuleren van investering en bedrijvigheid, enerzijds van kleine ondernemingen met de invoering van een verlaagd opstarttarief voor winstbelasting, en anderzijds, meer in het algemeen, door opheffing van de restrictie voor bedrijven gevestigd in de economische zone om aan de lokale markt te leveren en de sector kansspelen op afstand op te nemen binnen het bereik van de Landsverordening belastingfaciliteiten investeringen.

Gemiddelde adviestermin

De SER is niet aan enige wettelijke adviestermin gebonden. Voor de SER weegt de kwaliteit van de inhoud van de advisering zwaar. Voor het uitbrengen van deugdelijk onderbouwde, evenwichtige en praktisch toepasbare adviezen is daarom veelal grondig vooronderzoek nodig, hetgeen door de (senior) adviseurs werkzaam bij het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA gebeurt ter ondersteuning van de raad.

Het grondige vooronderzoek bestaat veelal uit literatuuronderzoek, internetresearch, het consulteren van materiedeskundigen, zowel lokaal als internationaal, en data-analyses. Ook doet de SER bij de voorbereiding van zijn adviezen, waar nodig, een beroep op internationale experts. Afhankelijk van de aard en complexiteit van de inhoud van het adviesverzoek neemt de advisering dan ook meer of minder tijd in beslag.

In het verslagjaar varieerde de adviseringstermin van 1 tot 21 weken. De gemiddelde adviestermin bedroeg ongeveer 11 weken.

Hoewel er, met uitzondering van de spoedadviesverzoeken inzake de Landsverordening Basisbetaalrekening, het Landsbesluit Depositogarantiestelsel en de Ministeriële regeling ter Indexering van het Minimumloon, geen andere spoedadviesaanvragen zijn ontvangen, werd in enkele gevallen vanuit desbetreffende ministeries en de Statenfracties geïnformeerd naar de stand van zaken voor wat betreft de advisering, waarmee de indruk werd gewekt dat het toch om een spoedadviesverzoek ging. Afgezien van politieke redenen, was de urgentie, ook voor spoedadviesaanvragen, niet altijd even duidelijk voor de SER.

De SER heeft herhaaldelijk in zijn adviezen over wetsvoorstellen het belang onderstreept 'om bij de juridische en wetstechnische procedure de doorlooptijd te bewaken zodat een spoedadviesaanvraag in beginsel overbodig is', dit om het risico 'dat de fundamentele beginselen van deugdelijkheid en zorgvuldigheid van het wetgevingsproces in het gedrang komen indien in het proces van voorbereiding/ontwerp, advisering, goedkeuring, bekrachtiging, bekendmaking en inwerkingtreding de noodzakelijke doorlooptijden niet, althans niet voldoende, in acht worden genomen' te mitigeren.

Overzicht adviezen in 2023

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de in 2023 uitgebrachte adviezen.

Onderwerp	Vastgesteld Uitgebracht Ref. n ^o	Datum ontvangst adviesverzoek Ref. n ^o	Aanvrager	Behandeld in vergaderingen SER
In volgorde van datum advisering:				
Briefadvies inzake <u>Initiatief-ontwerplands- verordening tot wijziging van de Landsverordening minimumlonen</u>	20 januari 2023 20 januari 2023 006/2023-SER	19 december 2022 150/2022-SER	Staten van Curaçao	20 januari 2023
Advies inzake landsverordening tot wijziging landsverordening Omzetbelasting 1999, de Algemene Landsverordening Landsbelastingen en de Landsverordening tarief van invoerrechten	23 februari 2023 2 maart 2023 018/2023-SER	28 oktober 2022 131/2022-SER	Minister van Financiën	17 februari 2023 23 februari 2023
Advies inzake ontwerp- landsverordening op de Kansspelen	17 maart 2023 22 maart 2023 024/2023-SER	15 december 2022 147/2022-SER	Minister van Financiën	17 maart 2023

Onderwerp	Vastgesteld Uitgebracht Ref. n ^o	Datum ontvangst adviesverzoek Ref. n ^o	Aanvrager	Behandeld in vergaderingen SER
Advies inzake ontwerp Landsverordening herziening belastingverordeningen 2022	22 maart 2023 22 maart 2023 025/2023-SER	8 december 2022 144/2022-SER	Minister van Financiën	22 maart 2023
Advies inzake ontwerp landsverordening basisbetaalrekening	12 mei 2023 23 mei 2023 053/2023-SER	3 februari 2023 011/2023-SER	Minister van Financiën	12 mei 2023
Briefadvies inzake uitkomsten Second Roundtable 'Developing a framework for a more inclusive labor market in Curaçao	29 mei 2023 057/2023-SER		Ongevraagd	14 april 2023 26 mei 2023
Advies inzake landsbesluit depositogarantiestelsel	14 juli 2023 18 juli 2023 077/2023-SER	22 mei 2023 052/2023-SER	Minister van Financiën	14 juli 2023
Briefadvies inzake initiatiefontwerplandsverordening tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvorde-ring ter zake rechterlijke bevelen in zaken van beperkt geldelijk belang (small claims court)	26 oktober 2023 113/2023-SER	29 januari 2021 018/2021-SER	Staten van Curaçao	26 oktober 2023

Onderwerp	Vastgesteld Uitgebracht Ref. n ^o	Datum ontvangst adviesverzoek Ref. n ^o	Aanvrager	Behandeld in vergaderingen SER
<p>Advies tot wijzigen van de Hinderverordening Curaçao 1994, de Landsverordening Inspectie voor de Volksgezondheid, en de Eilandsverordening leges, precariorechten en retributies Curaçao 1992, teneinde luchtkwaliteitseisen op te nemen voor het Land Curaçao (Landsverordening luchtkwaliteitseisen)</p>	<p>8 december 2023 11 december 2023 121/2023-SER</p>	<p>6 juli 2023 072/2023-SER</p>	<p>Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur</p>	<p>8 december 2023</p>
<p>Advies inzake het concept van de Ministeriële regeling, met algemene werking, ter uitvoering van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen</p>	<p>21 december 2023 22 december 2023 127/2023-SER</p>	<p>15 december 2023 123/2023-SER</p>	<p>Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn</p>	<p>21 december 2023</p>

Inhoudelijke toelichting SER-adviezen 2023

SER-briefadvies inzake initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening minimumlonen (zittingsjaar 2022-2023-207)

Met dit briefadvies gaat de SER in op het adviesverzoek van de Staten van 16 december 2022, waarbij een initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening minimumlonen ter advisering aan de SER wordt aangeboden. De raad constateert dat hij reeds op 24 februari 2021 een uitvoerig advies heeft uitgebracht naar aanleiding van het eerder door de Staten aan de SER aangeboden initiatiefontwerplandsverordening van gelijke strekking en verder dat er in de motivering van de voorliggende initiatiefontwerplandsverordening geen nieuwe feiten, omstandigheden en of verklaringen worden aangedragen die de raad aanleiding geven om af te wijken van zijn eerder ingenomen standpunt ten aanzien van hetgeen het voorstel materieel beoogt, namelijk het verlagen van de rechthebbende leeftijd op het wettelijk volwassen minimumloon van 21 naar 18 jaar.

Het standpunt van de SER komt erop neer dat, vanuit dat gedachte dat human capital moet worden gekoesterd en dat werk moet lonen, het goed is wanneer in meerderjarige jongeren wordt geïnvesteerd; een gelijke financiële beloning voor gelijke arbeidsprestatie hoort daarbij om de motivatie, de moraal en het arbeidsethos op een aanvaardbaar niveau te houden. Zelfstandige jongeren, die de wettelijke volwassenleeftijd van 18 jaar hebben bereikt en die werken, hebben recht op tenminste een aanvangssalaris waar ze op waardige wijze van kunnen leven (decent work). Dit bedrag is op Curaçao, voor volwassenen, het bruto wettelijk (volwassen) minimumloon. Het huidige minimumjeugdloon kan daarom voor jongeren vanaf de leeftijd van 18 jaar worden afgeschaft. 16- en 17-jarigen, die ook actief zijn op de arbeidsmarkt, kunnen 75% van het volwassen minimumloon krijgen mede omdat zij onderworpen zijn aan de leerplicht en om hen zoveel mogelijk te stimuleren hun middelbare schoolopleiding af te maken. Hiermee wordt bijgedragen aan het oplossen van de problematiek met betrekking tot vroegtijdige drop-out.

De SER acht het, overigens, van essentieel belang onderscheid te maken tussen verschillen in behandeling die gerechtvaardigd zijn, met name door legitieme doelstellingen van het beleid op het terrein van de werkgelegenheid, de arbeidsmarkt en de beroepsopleiding, en discriminatie die verboden moet worden. Het is de SER, met betrekking tot de specifieke leeftijdscategorie '18-jarigen', niet gebleken dat er sprake is van enige grond in beleidsmatige en/of juridische zin die een verschil in behandeling voor deze specifieke categorie - in de Curaçaose context - rechtvaardigt. Evenmin heeft de raad een overtuigende rechtvaardigingsgrond in beleidsmatige zin kunnen vinden c.q. ontdekken voor een verschil in behandeling ten behoeve van de leeftijdscategorieën '19-20' jarigen die op Curaçao doorgaans op parttimebasis in de horeca en of de detailhandel (retail) werkzaam zijn. Hierdoor staat de SER positief tegenover het initiatiefvoorstel.

Advies inzake landsverordening tot wijziging landsverordening Omzetbelasting 1999, de Algemene Landsverordening Landsbelastingen en de Landsverordening tarief van invoerrechten

De Minister van Financiën heeft een verzoek ingediend voor het uitbrengen van advies over de invoering van nieuwe regelingen in de omzetbelasting. De voorgestelde nieuwe regelingen hebben betrekking op de invoering van inhouding en afdracht van een deel van de verschuldigde omzetbelasting door lokale banken, tax & duty free winkelen voor toeristen, vrijstelling van invoerrechten bij aankopen in de economische zone, de aanwijzing van online platform bedrijven als belastingplichtige voor de omzetbelasting en de invoering van het kasstelsel. Hiermee beoogt de Minister van Financiën binnen afzienbare tijd de belastingopbrengsten te verhogen.

De noodzaak voor de invoering van de voorgestelde nieuwe regelingen in de omzetbelasting ligt in de wens om de inning en afdracht van de omzetbelasting te bespoedigen en te verzekeren. De nieuwe regels aangaande de betaling en afdracht van de omzetbelasting zullen ertoe leiden dat de regering meteen de beschikking zal krijgen over een gedeelte van de omzetbelasting opbrengsten, hetgeen een positief effect zal hebben op de beschikbare liquiditeit van de regering. De nieuwe regels aangaande de inhouding en afdracht van omzetbelasting houden in dat de lokale banken namens de ondernemer, die de prestatie verricht, 4% over de waarde van de vergoeding, die voor de levering van het goed of de dienst met een debet card of creditcard wordt betaald, meteen zal inhouden en afdragen aan de Ontvanger.

Daarnaast blijkt dat de noodzaak voor de invoering van tax & duty free winkelen voor toeristen gelegen is in de wens van de Minister van Financiën om de concurrentiepositie van Curaçao te verbeteren ten opzichte van andere toeristenbestemmingen en Curaçao een omzetbelastingvrije en invoerrechtenvrije bestemming te maken. De voorgestelde wijzigingen aangaande de tax & duty free winkelen in de LOB impliceren een uitbreiding van de mogelijkheden voor belastingvrij en invoerrechtenvrij winkelen voor toeristen. Naast de vrijstelling van omzetbelasting op de verkoop van goederen aan toeristen door aangewezen ondernemers, zullen de ondernemers ook de mogelijkheid krijgen om de invoerrechten en omzetbelasting bij invoer op de aan toeristen verkochte producten terug te vragen. Verder wordt het begrip toerist uitgebreid naar alle toeristen en niet slechts cruisetouristen.

Bovendien blijkt dat de uitbreiding van de regeling tax & duty free winkelen gericht is op enerzijds verhoging van het bestedingsniveau van toeristen op Curaçao en anderzijds stimulering van de bedrijvigheid onder winkeliers. Verder blijkt dat de noodzaak voor de wijziging in de omzetbelasting inzake de belastingheffing van de platformbedrijven voortvloeit uit de wens om oneigenlijke concurrentie te voorkomen in situaties waarbij platformbedrijven (o.a. Airbnb) diensten aanbieden namens degenen die het genot hebben krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een onroerende zaak. De wijzigingen in de omzetbelasting strekken ertoe om in voornoemde situaties de platformbedrijven aan te wijzen als belastingplichtige voor de omzetbelasting.

De SER komt met eenparigheid van stemmen tot de conclusie dat het wenselijk noch verantwoord is, gelet op de in dit advies naar voren gebrachte bezwaren en kanttekeningen, om het wetgevingsproces zonder meer voort te zetten, zonder acht te slaan op dan wel rekening te houden met deze bezwaren en kanttekeningen. De raad dringt er bij de Minister van Financiën derhalve op aan om met de vorenstaande rekening te houden in het belang van effectief uitvoerbare en handhaafbare wetgeving.

Advies inzake ontwerp-landsverordening op de Kansspelen

Het ontwerp strekt er toe de wetgeving inzake het organiseren van kansspelen, of de gelegenheid ertoe te geven, te moderniseren en een onafhankelijke deskundige instantie, de Curaçao Gaming Authority (CGA), te belasten met de handhaving van regels die kansspelen reguleren en gokverslaving bestrijden en voorkomen. De landsverordening is opgezet als een raamwerk voor de regulering van alle kansspelen die in of vanuit Curaçao worden aangeboden (fysieke en online goksector) en maakt het mogelijk om de verschillende kansspelen bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, nader te reguleren (uitvoeringsregelingen per kansspelgebied). Deze uitvoeringsregelingen zijn, voor zover de SER weet, nog niet in concept opgesteld en evenmin aangeleverd, waardoor er onvoldoende zicht is op hoe de vergunningsverlening en het toezicht en handhaving er feitelijk, in de praktijk, eruit zullen zien bij het inwerking treden van de landsverordening.

De SER staat geheel achter het basisidee van regulering van de (online) kansspelsector in Curaçao middels centralisatie van het toezicht en invoering van een effectief handhavingmechanisme. Naar het oordeel van de raad wordt daarmee voldaan aan enkele belangrijke randvoorwaarden die, mits goed doordacht en degelijk voorbereid, uitgevoerd en gehandhaafd, aanzienlijk kunnen bijdragen aan de verbetering van het internationale imago en de reputatie en versterking van de identiteit van Curaçao als een volwassen, betrouwbare en gerespecteerde online kansspeljurisdictie. De nodige behoedzaamheid blijft echter geboden. De sector is nu eenmaal qua aard, omvang en uitstraling nogal volatiel en in bepaalde opzichten zelfs onberekenbaar. De SER acht het daarom van belang dat er een stevig en robuust beleidsmatig en wettelijk fundament ten grondslag ligt aan de organisatie en regulering van de (online) kansspelsector als integraal onderdeel van een overkoepelende, visionaire, hervormende duurzame groeistrategie voor Curaçao.

Zo onderkent de raad dat er veel nader te bepalen regels, voorwaarden, voorschriften en eisen zijn. Niet ondenkbaar is dat de vele onduidelijkheden en onzekerheden bij de sector ertoe kunnen leiden dat Curaçaose bedrijven die op de internationale markt voor het bieden van kansspelen opereren, naar de raad heeft vernomen, voornamelijk startup online kanspelaanbieders, zich op andere jurisdicties zullen gaan oriënteren. Het mogelijke vertrek van bonafide kanspelaanbieders naar andere jurisdicties vormt een reëel risico voor de beoogde voordelen die de minister denkt te kunnen behalen uit de online kansspelsector, te weten het genereren van extra inkomsten voor het land en het creëren van werkgelegenheid voor de lokale bevolking. De SER geeft de minister ernstig in overweging om zorg te (laten) dragen voor de uitwerking van tenminste de regels, voorwaarden, voorschriften en eisen verbonden aan het verstrekken van vergunningen, inclusief het aanvraagproces, en de vaststelling van de hoogte van de vergunningsrechten en van het tarief voor het aanvragen van een vergunning.

De SER acht dat de effectiviteit en het succes van de LOK 2023, in brede zin, afhangt van de vraag of de wet het gewenste toezicht biedt aan marktpartijen zonder te veel complicerende voorwaarden of verzwarende omstandigheden, doch rekening houdend met internationale afspraken om reputatieschade te voorkomen en vindt dat de substance vereisten voor het verkrijgen van een vergunning, bij aanvang van de exploitatie tenminste een sleutelpersoon (een natuurlijke persoon die feitelijk zeggenschap heeft op of over het bestuur, de activa of het operationele beleid) die ingezetene is van Curaçao voltijds in dienst (en na vijf jaar drie) en een feitelijke locatie op Curaçao, het succes van de wetgeving in het behalen van haar doelstellingen mogelijkerwijze in de weg zouden kunnen staan, zeker op de korte termijn, omdat er niet voldoende gekwalificeerd en opgeleid personeel op Curaçao is om direct bij aanvang van het nieuwe toezichtregime, aan dit substance vereiste te kunnen voldoen.

De raad verwijst naar bepalingen ten aanzien van substance vereisten in de Landsverordening op de Winstbelasting (artikel 1C), waar een bij de aard en omvang van de activiteiten passend aantal gekwalificeerde lokale voltijd werknemers respectievelijk bedrag aan jaarlijks terugkerende lokale operationele kosten en, indien belastingplichtig in het buitenland, aanvullend een vaste inrichting van toepassing zijn en dringt bij de minister erop aan om de substance vereisten voor de LOK 2023 aan te laten sluiten bij de vereisten ten aanzien van de winstbelasting.

Zowel in de overwegingen als in de MvT wordt het belang van verantwoord kansspelaanbod onderschreven, met name gok- en kansspelverslaving voorkomen en bestrijden, bescherming van kwetsbare personen en bescherming van de reputatie van Curaçao als kansspeljurisdictie. De SER plaatst vraagtekens bij de mate waarin in de uitwerking van deze doelstellingen, voldoende aandacht is besteed aan deze problematiek en stelt dat het van eminent belang is dat de LOK 2023 het mogelijk maakt om de doelen te kunnen realiseren bij implementatie en uitvoering middels in de wet opgenomen kaders en waarborgen ter bescherming van kwetsbare personen en preventie en bestrijding van gokverslaving omdat dit anders onaanvaardbare risico's met zich mee brengt voor (probleem)spelers en er voor zorgt dat Curaçao nog meer reputatieschade oploopt doordat kansspelaanbieders met een Curaçaose vergunning niet aan de internationaal aanvaardbare regels en standaarden voor wat betreft verantwoord kansspelaanbod voldoen.

Dit is des te meer van belang aangezien het erop lijkt alsof de LOK 2023 het mogelijk maakt om alle vormen van kansspelen aan te bieden aan ingezetenen van Curaçao. Van een weloverwogen besluit om het kansspelaanbod op de lokale markt uit te breiden lijkt in het geheel geen sprake te zijn, omdat er niet voldoende zicht is op de huidige gokproblematiek op Curaçao. De SER acht kwantitatief onderzoek op dit gebied onontbeerlijk zodat een weloverwogen besluit kan worden genomen of de uiteindelijke doelstelling van de LOK 2023, dat de kansspelindustrie een belangrijke economische pijler wordt van de Curaçaose economie en, dus, de beoogde uitbreiding van kansspelaanbod op de lokale markt opweegt tegen mogelijke maatschappelijk problemen die dit met zich meebrengt. Dit aangezien het uitsluiten van lokale participatie geen optie is omdat dit de internationale reputatie van Curaçao als kansspeljurisdictie zou kunnen schaden.

Advies inzake ontwerp Landsverordening herziening belastingverordeningen 2022

De Minister van Financiën heeft een verzoek ingediend voor het uitbrengen van advies op de ontwerp landsverordening Veegwet. De ontwerp landsverordening strekt ertoe enige wetwijzigingen door te voeren in verschillende belastingverordeningen teneinde herziening en reparatie van de belastingverordeningen te bewerkstelligen. De noodzaak voor de doorvoering van de verschillende wetwijzigingen in de belastingverordeningen blijkt uit de aanbevelingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (hierna: OESO) opgenomen in het Supplementary Peer Review Report Exchange of information on request 2019 (Second Round). Verder zijn de voorgestelde wetwijzigingen noodzakelijk om meerdere omissies en onjuistheden te herstellen in de verschillende belastingverordeningen.

De SER onderkent de inspanningen van de minister ten behoeve van compliance aan de internationale standaarden en normen. De voorgestelde wetswijzigingen beogen enerzijds tegemoetkoming aan de aanbevelingen opgenomen in het Supplementary Peer Review Report Exchange of information on request 2019 (Second Round) en anderzijds adequate compliance aan de internationale normen en standaarden van de OESO om blijvend internationale economische activiteiten aan te kunnen trekken.

Echter, de SER is van oordeel dat nagegaan moet worden wat de economische betekenis is van de compliance aan de internationale standaarden en normen.

Daarnaast plaatst de SER enkele kanttekeningen en bezwaren bij onder andere het ontbreken van een gecentraliseerd UBO-register, de invoering van een meldingsplicht voor de notaris, en de toekenning van terugwerkende kracht aan de wettelijke codificatie van het Landsbesluit winstbelasting.

De SER komt met eenparigheid van stemmen tot de conclusie dat het wenselijk noch verantwoord is, gelet op de in dit advies naar voren gebrachte bezwaren en kanttekeningen, om het wetgevingsproces zonder meer voort te zetten, zonder acht te slaan op, dan wel rekening te houden met deze bezwaren en kanttekeningen.

Advies inzake ontwerp landsverordening basisbetaalrekening

De ontwerplandsverordening houdende regels met betrekking tot een basisbetaalrekening voor consumenten (Landsverordening basisbetaalrekening) strekt volgens de considerans ertoe de toegang van consumenten tot veilige, betaalbare en betrouwbare digitale betaaldiensten te verbeteren. In lijn met internationale ontwikkelingen, waarbij landen wereldwijd, als gevolg van de zich steeds verdere digitalisering, zich hebben voorgenomen om, als onderdeel van hun landelijke strategie, financiële inclusie te bevorderen, heeft de regering van Curaçao als doel gesteld: de ontwikkeling van een moderne en sociaal inclusieve economie.

Een moderne en sociaal inclusieve economie is steeds meer afhankelijk van de verlening van betaaldiensten. Voor de consument moet het mogelijk zijn om toegang te hebben tot het (girale) betalingsverkeer en een aantal basale financiële diensten. Het beschikken over minimaal een (basis)betaalrekening biedt deze toegang. Het ontwerp is met name bedoeld om degenen in de samenleving, die om wat voor reden dan ook, niet over een betaalrekening (kunnen) beschikken, een laagdrempelige toegang tot het (girale) betalingsverkeer te geven.

De SER ondersteunt de doelstelling van de ontwerplandsverordening, maar benadrukt dat financiële inclusie meer omvat dan alleen het bezitten van een bankrekening. Het gaat ook om het bevorderen van de kennis en vaardigheden die nodig zijn om de aangeboden diensten effectief te gebruiken. De SER identificeert belangrijke aandachtspunten ten aanzien van financiële geletterdheid en consumentenbescherming.

De SER benadrukt het belang van financiële educatie voor het bevorderen van financiële inclusie. Een programma voor financiële geletterdheid is essentieel om consumenten in staat te stellen verstandige financiële beslissingen te nemen. Het programma moet duidelijke doelen hebben, relevant materiaal ontwikkelen en via diverse kanalen worden aangeboden. Evaluatie en aanpassing zijn nodig om de effectiviteit te waarborgen.

De introductie van nieuwe financiële producten en diensten brengt risico's met zich mee, vooral voor onervaren consumenten. Er is behoefte aan een eerlijke en transparante infrastructuur voor consumentenbescherming om het vertrouwen van consumenten te waarborgen en hun rechten te beschermen.

De overheid speelt een leidende rol in het opstellen van beleid en wetgeving met betrekking tot het stimuleren van financiële geletterdheid en consumentenbescherming. De betrokkenheid van alle belanghebbenden, inclusief de particuliere sector en toezichhoudende instanties, bij het opstellen ervan is een conditie sin qua non voor een effectieve uitvoering ten behoeve van financiële inclusie.

Briefadvies inzake uitkomsten Second Roundtable 'Developing framework for a more inclusive labor market in Curaçao'

In dit briefadvies brengt de SER een paper, opgesteld op basis van de uitkomsten van deze tweede ronde tafel bijeenkomst met betrekking tot het thema van arbeidsmigratie, die als basis voor beleidsontwikkeling voor een meer inclusieve arbeidsmarkt kan dienen, onder de aandacht van de Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW). De betreffende ronde tafel bijeenkomst is het vervolg op het in mei 2019 gehouden SER-symposium "Migration and Socioeconomic Development. Policy challenges and options" en de migratieverkenningen die de SER daaropvolgend heeft uitgebracht met betrekking tot arbeidsmigratie in 2020 en 2021. De SER acht het van groot belang dat bij de formulering van migratiebeleid uitgegaan wordt van de grondgedachte dat deze toegespitst dient te zijn op dan wel dient aan te sluiten bij de specifieke arbeid(markt)behoeften van Curaçao en dat het beleid past den wel voortvloeit uit een in eerste instantie te formuleren arbeidsmarktbeleid, waarbij specifieke arbeidsmarktbehoeften inzichtelijk in kaart worden gebracht waar vervolgens, vanuit (arbeid)migratieperspectief, op kan worden ingespeeld.

De paper biedt relevante aanknopingspunten voor beleidsvorming c.q. beleidsontwikkeling op het terrein van arbeidsmarkt en migratie die op effectieve wijze bij kan dragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van Curaçao met bijbehorende stappenplan bevattende:

- Uitvoering van een landelijke arbeidskrachtenanalyse;
- Ontwikkeling van een nationaal onderwijs/ontwikkelingsplan;
- Identificering van het aantal mensen en vereisten waar een tekort aan is;
- Formalisering van het migratiebeleid op basis van het voorgaande punt;
- Vaststelling van de betrokkenheid van relevante stakeholders betrokken;
- Ontwikkeling van een beleidskader voor het verzamelen van relevante (beleids)informatie voor besluitvorming;
- De informele arbeidsmarkt een halt toe te roepen en zorgdragen voor toename van formele arbeid;
- Aansluiting zoeken bij aanbevelingen voortvloeiend uit het Landspakket voor wat betreft thema's als arbeidsmarkt (formeel en informeel), aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt, en migratie.

Advies inzake landsbesluit depositogarantiestelsel

De Minister van Financiën heeft een verzoek ingediend voor het uitbrengen van spoedadvies op het ontwerplandsbesluit Depositogarantiestelsel. Het conceptlandsbesluit strekt ertoe een depositogarantiestelsel in te voeren voor Curaçao teneinde rekeninghouders te compenseren in het geval een kredietinstelling niet in staat is te voldoen aan haar verplichtingen die voortvloeien uit schuldvorderingen uit deposito's als bedoeld in artikel 39 van de Landsverordening toezicht bank- en kredietwezen. De noodzaak voor de invoering van een depositogarantiestelsel blijkt uit het bestaan van een wettelijk mandaat opgenomen in de Landsverordening toezicht bank- en kredietwezen om in overleg met de financiële sector een depositogarantiestelsel tot stand te brengen.

Het depositogarantiestelsel is van toepassing op gegarandeerde deposito's aangehouden bij kredietinstellingen waaraan door de CBCS krachtens de Landsverordening toezicht bank -en kredietwezen een vergunning is verleend. Als gevolg hiervan is het depositogarantiestelsel van toepassing op kredietinstellingen met zetel in Curaçao (al dan niet een dochteronderneming van een bankengroep met zetel elders of banken) of kredietinstellingen die hun activiteiten uitoefenen vanuit een in Curaçao gelegen bijkantoor en elders hun statutaire zetel hebben. Echter, strekt de dekking van het depositogarantiestelsel zich niet uit tot deposito's aangehouden bij kredietinstellingen die in het door de CBCS gehouden register van kredietinstellingen zijn ingeschreven als internationale kredietinstelling.

De totale omvang van de depositogarantie is vastgesteld op 7% van de totale omvang van de bij alle deelnemende kredietinstellingen aangehouden gegarandeerde deposito's. De totale doelomvang van de depositogarantie dient binnen 10 jaar na inwerkingtreding van het depositogarantiestelsel bereikt te worden. De kosten van het depositogarantiestelsel worden gedragen door de kredietinstellingen zelf middels het betalen van een jaarlijkse basisbijdrage. Bij de vaststelling van de jaarlijkse basisbijdrage van een kredietinstelling wordt uitsluitend uitgegaan van de omvang van de gegarandeerde deposito's die worden aangehouden bij die kredietinstelling. Het depositogarantiestelsel biedt dekking tot maximaal NAF. 50.000 per depositohouder per kredietinstelling.

De SER constateert dat enkele specifieke componenten van het ontwerp van het depositogarantiestelsel, zoals uiteengezet in onderhavig conceptlandsbesluit, aanpassingen vereisen. Het gaat om onder andere het mandaat en de toebehorende bevoegdheden, de financieringsstructuur en de governance structuur.

Na grondige overweging dringt de SER er bij de Minister van Financiën op aan om, met het oog op een zorgvuldige, efficiënte en effectieve voortzetting van het advisering- en wetgevingsproces, aandachtig te zijn voor de in dit adviesrapport geïdentificeerde hiaten. Van groot belang is dat de aanbevelingen van de SER, gericht op reparatie, aanpassing en/of aanvulling van deze hiaten, waar mogelijk, te integreren in het onderhavig concept en deze voorts op te nemen in de bijbehorende Nota van toelichting. Het is tevens essentieel om op een bedachtzame en zorgvuldige manier alle belangen die bij het thema betrokken zijn ernstig in overweging te nemen.

Briefadvies inzake initiatiefontwerplandsverordening tot aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ter zake van rechterlijke bevelen in zaken van beperkt geldelijk belang (small claims court) (Zittingsjaar 2020-2021-182, ref.nr. 018/2021-SER)

In deze brief, gericht aan de Voorzitter van de Staten, verschaft de SER een verhelderende aanvulling op het adviestraject met betrekking tot de voorgenomen aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ter zake van rechterlijke bevelen van beperkt geldelijk belang, beter bekend als 'small claims court'.

De SER acht dat optimalisering van de procedures, zoals het bespoedigen van de rechtsgang en de efficiëntie van de rechtspleging, een positieve uitwerking kan hebben op het bredere sociaal-economische welzijn van individuele burgers en bedrijven. De formele presentatie van zijn advies aan de Staten heeft echter vertraging opgelopen door uitzonderlijk omstandigheden, zoals de COVID-19 pandemie, Statenverkiezingen en noodzakelijke herprioritering in de onderzoeksagenda.

Het onlangs ingevoerde Procesreglement 2023, dat effectief is vanaf 1 oktober 2023, bevat echter specifieke bepalingen die direct invloed hebben op zaken zoals de Small Claims Court, waardoor de SER genoodzaakt is zijn eerder standpunten grondig te herzien. De SER heeft zich gecommitteerd aan het, binnen afzienbare tijd, uitbrengen van een bijgewerkt advies dat alle recente wijzigingen in het procesreglement en de complexiteit van de huidige sociaal-economische context integreert.

Advies tot wijzigen van de Hinderverordening Curaçao 1994, de Landsverordening Inspectie voor de Volksgezondheid, en de Eilandsverordening leges, precariorechten en retributies Curaçao 1992, teneinde luchtkwaliteitseisen op te nemen voor het Land Curaçao (Landsverordening luchtkwaliteitseisen)

De waarnemend Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur heeft een adviesverzoek ingediend voor het uitbrengen van een advies op de ontwerplandsverordening Luchtkwaliteitseisen. De noodzaak voor de vaststelling van luchtkwaliteitseisen vloeit voort uit de groeiende zorgen over de luchtkwaliteit, met name in het gebied benedenwinds van het industrieterrein Schottegat. Deze zorgen zijn versterkt door rechterlijke uitspraken van 26 augustus 2019 en 19 juli 2022, waar door het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao benadrukt werd dat er een dringende noodzaak is aan een deugdelijk, door de formele wetgever vastgestelde, normenstelsel voor luchtkwaliteit en effectieve maatregelen ter bescherming van het privéleven en de woonomgeving, en voldoende informatievoorziening over de luchtkwaliteit, in lijn met artikel 8 van het Europees Verdrag voor Rechten van de Mens (hierna EVRM).

De ontwerplandsverordening beoogt algemeen geldende luchtkwaliteitsnormen vast te stellen ter bescherming van de gezondheid van de gemeenschap van Curaçao. Het ontwerp bevat algemene normen voor heel Curaçao waar het Land juridisch aan verbonden wordt en waarmee een algemeen en acceptabel niveau van luchtkwaliteit wordt vastgesteld. De overheid legt hiermee wettelijk een maximum aan toegestane luchtverontreiniging vast, zogenaamde grenswaarden, voor stoffen die een negatief effect hebben op het milieu en de gezondheid. De overheid heeft voor bepaalde stoffen ook richtwaarden vastgelegd. Deze richtwaarden of streefwaarden geven het ambitieniveau weer waar beleid op zal worden aangepast om het niveau te kunnen bereiken.

De SER benadrukt de noodzaak van een evenwichtige en zorgvuldige belangenafweging bij het vaststellen van normen voor luchtkwaliteit, waarbij een gezamenlijke inspanning van de overheid, private sector en samenleving vereist is. Een holistische benadering is nodig om gezondheids-, economische belangen en maatschappelijk draagvlak in evenwicht te brengen, met een cruciale rol voor transparantie in de verantwoording van deze afweging. Het EVRM legt positieve verplichtingen op aan de overheid, zoals het uitvaardigen van regelgeving, het verrichten van onderzoeken, toezicht houden, handhavend optreden en het verstrekken van informatie, allemaal gericht op het waarborgen van een 'fair balance' tussen verschillende belangen.

De SER staat positief tegenover de voorgestelde conceptlandsverordening, op voorwaarde dat er adequaat rekening wordt gehouden met de aanbevelingen zoals uiteengezet in dit advies. Daarnaast staat de SER in principe welwillend tegenover de herstart van de raffinaderij, maar wijst nadrukkelijk op het cruciale belang van het in acht nemen van de in dit advies opgenomen overwegingen. Het is essentieel om een evenwichtige benadering te hanteren die niet alleen economische belangen dient, maar ook de gezondheid en het welzijn van de gemeenschap waarborgt. Dit vereist een zorgvuldige afweging van alle relevante factoren om zodoende een harmonieuze en duurzame vooruitgang te verzekeren voor zowel de economie als de samenleving van Curaçao.

Advies inzake het concept van de Ministeriële regeling, met algemene werking, ter uitvoering van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen

De Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW) heeft verzoek ingediend voor het uitbrengen van advies over een concept Ministeriële regeling, met algemene werking, ter implementatie van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen. Deze concept Ministeriële regeling heeft tot doel het huidige minimumuurloon te verhogen van NAf. 10,70 naar NAf. 11,28, met ingang van 1 januari 2024.

De SER stelt vast dat het waarborgen van een toereikend inkomen essentieel is voor huishoudens in Curaçao, met name voor huishoudens bestaande uit minimumloners. Dit is van cruciaal belang om een redelijk levensonderhoud te kunnen bekostigen en actief deel te nemen aan de samenleving. Er bestaat een duidelijke behoefte om de balans te herstellen tussen overheidsbeleid en gemeenschapsbehoeften, met specifieke aandacht voor ondersteuning van mensen met een laag inkomen. Het is van cruciaal belang om een evenwicht te vinden tussen het verhogen van het minimumloon en het handhaven van economische stabiliteit. Een te snelle of te aanzienlijke verhoging kan negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid en de concurrentiepositie van bedrijven.

De SER is van mening dat een evenwicht tussen het verhogen van het minimumloon en het handhaven van economische stabiliteit gerealiseerd kan worden indien de regering de nodige aandacht besteedt aan de volgende punten:

- De SER benadrukt het belang van het verhogen van de arbeidsproductiviteit parallel aan de verhoging van het minimumloon. Dit kan door middel van investeringen in scholing en training van werknemers, vooral in sectoren waar het minimumloon veelvuldig wordt betaald.
- De SER adviseert specifieke ondersteuning voor sectoren die het meest geraakt worden door de verhoging van het minimumloon. Dit kan in de vorm van subsidies of belastingverlichtingen om de extra loonkosten op te vangen.
- Voortdurende monitoring en evaluatie van de impact van de minimumloonverhoging is essentieel. Dit helpt bij het tijdig identificeren en aanpakken van eventuele negatieve economische gevolgen.
- Ontwikkeling van gerichte beleidsmaatregelen om de arbeidsparticipatie van jongeren en ouderen te verhogen, gezien hun lage participatiegraad en hoge mate van economische inactiviteit.
- De SER beveelt aan om een diepgaand onderzoek te initiëren naar de oorzaken van de hoge werkloosheid onder laagopgeleiden, met speciale aandacht voor de mogelijke invloed van de productiviteitsval als gevolg van de verhoging van het minimumloon.

Concluderend wil de SER de regering in overweging geven om bij de uiteindelijke politiek-bestuurlijke beslissing omtrent aanpassingen van het wettelijk minimumloon per 1 januari 2024 een zorgvuldige en evenwichtige afweging te maken van de belangen van zowel werknemers als werkgevers. Wij adviseren daarbij gebruik te maken van de beleidsaanbevelingen uit onze SER-verkenning van 5 oktober 2017 (kenmerk 173/2017-SER).

Regionale en Internationale Relaties

In 2023 heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) van Curaçao een proactieve rol gespeeld in het versterken van regionale en internationale relaties. Deze initiatieven zijn van essentieel belang voor de bevordering van economische groei, sociale vooruitgang en duurzame ontwikkeling op Curaçao. Dit hoofdstuk biedt een uitgebreid overzicht van de belangrijkste initiatieven en samenwerkingen die de SER heeft ondernomen op zowel regionaal als internationaal niveau, ondersteund door concrete voorbeelden, data, locaties en de betrokken landen.

Regionale Samenwerking

Voorzitterschap van CESISALC

Een van de meest prominente prestaties van de SER in 2023 was de aanvaarding van het voorzitterschap van CESISALC, het regionale netwerk van sociaal-economische adviesraden in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Dit voorzitterschap werd officieel overgedragen op 20 september 2023 tijdens een hybride bijeenkomst in Montevideo, Uruguay, aansluitend op de derde INTERCOONECTA-bijeenkomst. SER Curaçao nam het voorzitterschap over van Guatemala en zal deze functie bekleden tot september 2025.

Dit voorzitterschap biedt de SER een uitstekende gelegenheid om een leidende rol te spelen in de bevordering van duurzame sociaaleconomische ontwikkeling in de regio, met een nadruk op inclusieve groei. De SER heeft een werkplan opgesteld met als centraal thema 'Brede Welvaart'. Dit plan omvat onder andere het aantrekken van nieuwe leden voor het netwerk en het versterken van de rol van sociaal-economische raden. Tijdens de eerste vergadering onder het voorzitterschap van SER Curaçao op 11 december werd dit werkplan unaniem goedgekeurd.

Regionale Bijeenkomsten met de AICESIS Vice-Secretaris-Generaal voor de LAC-regio

Sinds 2017 heeft mevrouw M. Sboui-Racamy als senior-adviseur van SER Curaçao de functie van vice-secretaris-generaal voor de Latijns-Amerikaanse en Caribische regio binnen AICESIS bekleed. Dit heeft geleid tot verschillende regionale bijeenkomsten in 2023, waarin ervaringen en beste praktijken werden uitgewisseld met vertegenwoordigers van sociaal-economische raden in de regio. Deze bijeenkomsten, vaak virtueel gehouden, bespraken onderwerpen zoals sociaal dialoog en de rol van dergelijke instituten bij het bestrijden van ongelijkheid op de werkvloer. Daarnaast werden bilaterale gesprekken gevoerd om de betrokkenheid bij zowel regionale als mondiale netwerken te versterken.

Een bijzonder hoogtepunt was de formele vergadering met de AICESIS-leden in de LAC-regio, waarin SER Curaçao haar kandidatuur voor het voorzitterschap van AICESIS besprak. Deze vergadering benadrukte de steun van de regio voor de kandidatuur van SER Curaçao.

Internationale Samenwerking

Voorzitterschap van AICESIS

Op 1 november 2023 werd SER Curaçao benoemd tot voorzitter van AICESIS, de Internationale Vereniging van Sociaal-Economische Raden en Vergelijkbare Instituten, tijdens een bijeenkomst in Moskou, Rusland. Onder het leiderschap van mr. John Jacobs introduceerde SER Curaçao het concept van 'Brede Welvaart' binnen AICESIS, een holistische benadering die economische voorspoed en maatschappelijk welzijn centraal stelt. Deze visie werd enthousiast ontvangen door alle AICESIS-leden en vormt de basis voor het toekomstige beleid van de vereniging.

Samenwerking met de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO)

De samenwerking met de ILO, zowel met het hoofdkantoor in Genève als het regionale kantoor, bleef in 2023 intensief. Als voorzitter van AICESIS zette SER Curaçao deze samenwerking voort, met name tijdens de gezamenlijke AICESIS-ILO conferentie in Athene, Griekenland op 23-24 november 2023. Deze conferentie, die mede werd voorgezeten door de heer John Jacobs, richtte zich op de rol van sociaal dialoog en de bijbehorende instituten in het bestrijden van ongelijkheid in de werkomgeving.

Partnerschap met de OECD's "Global Deal"

In maart 2023 werd SER Curaçao de eerste Sociaal-Economische Raad wereldwijd die partner werd van de "Global Deal" van de OECD. Dit partnerschap, gericht op sociaal dialoog en leefbare lonen, bood de SER toegang tot een schat aan expertise en informatie. SER Curaçao nam actief deel aan verschillende focusgroepen en legde waardevolle contacten met internationale experts. Als partner van de Global Deal heeft SER Curaçao ook een rol gespeeld in het aantrekken van nieuwe partners binnen AICESIS, zoals SER Griekenland.

Samenwerking met Nederland

Een ander concreet voorbeeld van internationale samenwerking is het partnerschap met Nederland. In 2023 heeft de SER van Curaçao diverse werkbezoeken afgelegd aan Den Haag, waar zij onder andere met de SER van Nederland en andere sociaaleconomische raden uit het Koninkrijk der Nederlanden hebben gesproken over mogelijkheden tot betere samenwerking op het gebied van economische ontwikkeling en sociale cohesie. Het meest besproken thema tijdens deze besprekingen was, naast samenwerking, "Brede Welvaart." Aangezien dit thema al lange tijd breed omarmd wordt in Nederland en er veel ervaring mee is, werd er expertise uitgewisseld om dit thema lokaal, regionaal en internationaal verder te kunnen uitrollen. Een hoogtepunt van de bezoeken was de kennismaking met de in 2022 aangetreden nieuwe voorzitter van SER Nederland, de heer Kim Putters, wiens kennis over het thema "Brede Welvaart" zeer diepgaand is.

Een ander belangrijk thema dat tijdens de werkbezoeken en contacten met SER Nederland aan bod kwam, was de noodzakelijke update van de inschrijving bij de Nederlandse Kamer van Koophandel en het openen van een nieuwe bankrekening. Dit proces, dat na vele jaren werd opgepakt, heeft veel aandacht gekregen in diverse vergaderingen (Bestuursvergaderingen en Algemene Vergaderingen) van AICESIS, zelfs voordat SER Curaçao voorzitter werd. Aangezien deze Vereniging naar Nederlands recht is opgericht en SER Curaçao de volgende voorzitter van AICESIS zou worden, heeft SER Curaçao meerdere acties ondernomen en, zowel fysiek als virtueel, contacten onderhouden om zowel de inschrijving bij de Kamer van Koophandel te updaten als een nieuwe bankrekening in Nederland te openen.

Toekomst van Werk en Sociale Inclusie

SER Curaçao zette haar inspanningen voort om bewustzijn te creëren over de veranderende wereld van werk, een traject dat in 2018 begon. Een belangrijk evenement in dit kader was de conferentie “Toekomst van Werk 2023” op 17 oktober 2023 in Curaçao, waarin technologie, AI en migratie centraal stonden. De conferentie resulteerde in een manifest met aanbevelingen voor de toekomst van werk op Curaçao.

Internationale Forums en Belangrijke Evenementen

SER Curaçao nam deel aan het “China Economic and Social Forum 2023” in november, waar zij input leverde over de relaties tussen China en Latijns-Amerika. Dit forum bood een platform voor het versterken van internationale samenwerking.

Enkele specifieke activiteiten

Het volgende gedetailleerde overzicht, welke een greep is uit de vele activiteiten, toont de veelzijdigheid en diepgang van de regionale en internationale relaties van de SER, en benadrukt de belangrijke rol die de raad speelt in het bevorderen van een duurzame en inclusieve toekomst voor Curaçao.

Maand	Beschrijving
<p>Februari</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Op 6 februari hield de SER van Curaçao, samen met de vice-secretaris-generaal van AICESIS voor de regio Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, SER-senior adviseur M. Sboui-Racamy, een regionale bijeenkomst. Het doel van deze bijeenkomst was om input en aanbevelingen te verzamelen ter versterking van de samenwerking op regionaal niveau tussen AICESIS-leden. - Van 14 tot en met 16 februari vond de eerste fysieke Ibero-Amerikaanse bijeenkomst van INTERCOONECTA plaats in Antigua, Guatemala. Een totaal van 40 deelnemers uit 12 verschillende landen nam deel, waaronder vertegenwoordigers van het regionaal kantoor van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) in Costa Rica en het Ibero-Amerikaans Algemeen Secretariaat (SEGIB). - Aansluitend aan de bijeenkomsten van INTERCOONECTA hield het regionale netwerk van Sociaal-Economische Raden en Vergelijkbare Instituten (CESALC, later CESISALC) zijn jaarlijkse hybride vergadering. SER Curaçao nam hieraan deel als lid, en tijdens deze bijeenkomst vond de overdracht van het voorzitterschap plaats van de SER van Honduras naar de SER van Guatemala, voor een periode van 6 maanden.

Maand	Beschrijving
Maart	<p>- Op 16 maart heeft SER Curaçao deelgenomen aan een virtuele vergadering van CESALC. Deze vergadering stond in het teken van de voorgestelde naamswijziging naar CESISALC, om ook de leden die geen Sociaal-Economische Raad zijn in de naam op te nemen. Daarnaast werd het bestuursdocument van het regionale netwerk onder de loep genomen en verfijnd.</p>
April	<p>- Op 12 april ging SER Curaçao officieel akkoord met de naamswijziging en het nieuwe bestuursdocument door ondertekening van het bestuursdocument.</p>
Mei	<p>- Op 4 mei hield de SER van Curaçao, samen met de vice-secretaris-generaal van AICESIS voor de regio Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, SER-senior adviseur M. Sboui-Racamy, een regionale bijeenkomst. Deze bijeenkomst was gericht op het verzamelen van input voor de presentatie op de conferentie in Zuid-Korea.</p> <p>- Van 11 tot en met 12 mei nam een delegatie van SER Curaçao, als bestuurslid van AICESIS, deel aan de bestuursvergadering in Seoul, Zuid-Korea, en aan de aansluitende internationale conferentie. De conferentie had als thema “Global Labour Market Developments” en alle vice-secretarissen-generaal gaven een presentatie over hun regio met betrekking tot het centrale thema. Ook de SER-medewerker die vice-secretaris-generaal voor de LAC-regio is, gaf een presentatie.</p>
Juli	<p>- Op 26 juli nam SER Curaçao deel aan een virtuele vergadering van CESISALC. Deze vergadering werd bijeengeroepen ter voorbereiding van de voorzitterswissel die in augustus zou plaatsvinden. Ook werden de ‘Consejo de Promoción para la Competitividad’ van Costa Rica en de SER van Río Cuarto (Argentinië) verwelkomd als nieuwe leden van CESISALC.</p>

Maand	Beschrijving
Augustus	<p>- Op 24 augustus hield SER Curaçao, samen met de vice-secretaris-generaal van AICESIS voor de regio Latijns-Amerika en het Caribisch gebied, een regionale bijeenkomst ter voorbereiding op de bijeenkomst van INTERCOONECTA in september. Deze bijeenkomst richtte zich op de bijdrage van Sociaal-Economische Raden aan overheidsbeleid, in het bijzonder met betrekking tot de thema's jongeren en vrouwen.</p> <p>- Op 28 augustus vond een virtuele CESISALC-vergadering plaats. De SER van Buenos Aires, Argentinië, werd officieel lid van CESISALC. Tijdens deze vergadering deed de SER ook een oproep aan de aanwezige leden om zich kandidaat te stellen voor het voorzitterschap van het regionale netwerk.</p>

Maand	Beschrijving
<p>September</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Op 15 september stelde de SER van Curaçao zich officieel kandidaat voor het voorzitterschap van het regionale netwerk CESISALC voor de periode september 2023 – september 2025, middels een formele brief. - Van 18 tot en met 20 september vond de tweede fysieke vergadering van INTERCOONECTA plaats onder het thema "Democratie, pacten en consensus: wegen naar herstel. De rol van Economische en Sociale Raden als sleutelinstituties voor democratisch bestuur." Delegaties uit meer dan 10 verschillende landen uit de regio, naast de SER van Spanje en de ILO, namen deel aan deze bijeenkomst. Uiteraard nam SER Curaçao hier actief aan deel. - Op 20 september, aansluitend aan de INTERCOONECTA-bijeenkomst, werd tijdens een vergadering van het regionale netwerk CESISALC SER Curaçao aangenomen als voorzitter voor de periode van september 2023 tot september 2025. - In dezelfde maand stelde SER Curaçao het thema voor haar voorzitterschap voor, dat direct werd aangenomen.

Maand	Beschrijving
November	- In november heeft de SER van Curaçao het werkplan voor het regionale netwerk CESISALC voor de periode 2023 tot en met 2025 voorgedragen.
December	11 december: De SER van Curaçao zat zijn eerste officiële vergadering voor als voorzitter van het CESISALC-netwerk. Tijdens deze vergadering werd het voorgestelde werkplan voor de periode 2023-2025 unaniem goedgekeurd door alle leden. De nadruk van dit plan lag op het uitbreiden van het netwerk door nieuwe leden aan te trekken, het versterken van de rol van sociaal-economische raden in het bevorderen van inclusief en participatief beleid, en het versterken van het centrale thema "Brede Welvaart."

Conclusie en slotopmerking

In 2023 heeft SER Curaçao haar regionale en internationale relaties aanzienlijk versterkt door strategische samenwerkingen, deelname aan internationale netwerken en het initiëren van projecten die bijdragen aan duurzame economische groei en sociale vooruitgang. Deze inspanningen hebben niet alleen de internationale positie van SER Curaçao versterkt, maar ook een blijvende impact op de sociaaleconomische welvaart van Curaçao gecreëerd. De activiteiten van de SER in 2023 vormen een solide basis voor toekomstige samenwerking en ontwikkeling op zowel nationaal als internationaal niveau.

Terwijl de SER van Curaçao uitkijkt naar 2024, blijft de raad zich inzetten voor het bevorderen van diepere regionale en internationale banden en het benutten van zijn leiderschapsrollen om vooruitgang te boeken op gebieden zoals duurzame ontwikkeling, sociale inclusie en economische veerkracht. Het doorlopende werk onder de thema's "Brede Welvaart" en "Sociaal Dialoog" zal de activiteiten van de raad blijven sturen, met de nadruk op het bereiken van tastbare resultaten die niet alleen Curaçao, maar ook de bredere regio en daarbuiten ten goede komen.

Budgettaire aspecten

In het verslagjaar 2023 zijn meerdere budgetneutrale wijzigingen in de operationele begroting van de SER geïmplementeerd. Deze modificaties zijn verricht teneinde de operationele efficiëntie en effectiviteit te optimaliseren en zijn uitgevoerd in overeenstemming met de strategische beleidsdoelstellingen van de SER. De specifieke aanpassingen, alsmede de bijbehorende onderliggende overwegingen, worden hieronder uiteengezet:

1. Twee nieuwe krachten moesten worden aangetrokken vanwege de toenemende complexiteit van de sociaaleconomische vraagstukken waarmee de SER geconfronteerd wordt. De organisatie had behoefte aan twee ervaren algemene economen. Daarom is een werving- en selectieprocedure opgestart, met inachtneming van de geldende voorschriften en richtlijnen, binnen de beschikbare budgettaire ruimte.
2. Technische Interventies aan perifere randapparatuur ten behoeve van medewerkers: Deze werkzaamheden waren noodzakelijk ter waarborging van een naadloze hardware matige gebruikerservaring.
3. De inrichting van het nieuwe gedeelte van het pand aan de Ansinghstraat, waarin de SER is gehuisvest, vereiste bovendien aanvullende middelen op de desbetreffende begrotingspost, die moesten worden onttrokken aan andere begrotingsposten.
4. Acquisitie van firewallvoorzieningen: Implementatie hiervan was imperatief ter beveiliging van het organisatorische netwerk tegen in steeds toenemende mate geconstateerde cyber gerelateerde bedreigingen.
5. De aanzienlijke toename van de werkdruk, zowel in de aanloop naar als bij de aanvaarding van het voorzitterschap van de International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions, maakte het noodzakelijk om extra middelen in te zetten. Deze middelen waren noodzakelijk voor belangrijke bijeenkomsten ter voorbereiding, afstemming, en het overnemen van nieuwe, extra taken en verantwoordelijkheden. Ondanks de budgettaire consequenties is het gelukt deze uitdagingen op een budgetneutrale manier te ondervangen.
6. Continuering van Office 365 dienstverlening voor de tweede helft van 2023: Deze voortzetting was cruciaal ter garantie van de continuïteit van bedrijfsoperaties.
7. Reservering voor additionele technische assistente: Deze post is opgenomen ter anticipatie op onvoorziene technische vereisten.

Additionele activiteiten omvatten de configuratie van laptops voor stagiaires, de migratie van bestaande data van verouderde Mac-systemen naar geactualiseerde systemen, evenals de implementatie van specifieke netwerkvoorzieningen en diensten, onder meer ter facilitering van diverse externe evenementen en ter opvang van toegenomen dataverkeer.

Bijgaand treft u een tabel aan waarin een gedetailleerd overzicht wordt verstrekt van de oorspronkelijke begroting voor operationele activiteiten zoals goedgekeurd door de Staten van Curaçao voor het dienstjaar 2023, aangevuld met een kolom die de doorgevoerde budgettaire aanpassingen en het afsluitende restantbudget specificieert.

Financiën

Met betrekking tot de begroting van de SER, die beheerd wordt door het bureau secretariaatvoering SER/ROA/GOA, kan worden gesteld dat in het jaar 2023 diverse overhevelingen (af- en overschrijvingen) moesten plaatsvinden in verband met onder meer:

- Inhuren extern administratieve kracht vanwege uitvallen personeelslid
- Verhoogde activiteiten in verband met voorzitterschap SER-Curaçao van zowel AICESIS als CESISALC
- Aanpassen beveiligingssysteem & data installatie nieuwbouw SER-gebouw
- Additionele ondersteuning aan onderhoud websites (SER en CGOA)

Onderstaande tabel bevat een gedetailleerd overzicht van begrotingsposten van het oorspronkelijke budget zoals goedgekeurd door de Staten voor de activiteiten van de SER voor het dienstjaar 2023 (eerste kolom), gevolgd door de begrotingswijzigingen die werden doorgevoerd (tweede kolom), met in het laatste kolom het restantbudget waarmee deze begrotingsposten het dienstjaar 2023 is afgesloten.

Begrotingsposten	Oorspronkelijk Budget	Begrotingswijziging	Saldo per 31 december 2023
Inhuur van personeel	6500	3000	1126
Kosten Vertaling & vertolking	14600	(14600)	0
Stagiaires, vrijwilligers & vakantiejobs	24600	14180	548
Uitzending & detachering	11000	(11000)	0
Opleiding & training	66000	5200	11576
Vervoer	6400		(351)
Vergaderkosten & presentiegeld	206000	(89050)	27370
Representatie & voorlichting	66800	(6850)	10670

Begrotingsposten	Oorspronkelijk Budget	Begrotingswijziging	Saldo per 31 december 2023
Vervoer, reis- & verblijfkosten	50000	95000	4714
Huur gebouwen & terreinen	207400	23425	4
Onderhoud gebouwen & terreinen	9000	16875	6635
Verbruik nutsvoorzieningen	43000	20000	20000
Onderhoud duurzame roerende goederen	8000	4000	3563
Overige huisvesting	2000	2000	1839
Onderhoud kantooruitrusting	26000	45500	2001
Kleine inventarisgoederen	13000	17200	1381
Abonnementen & lectuur	10000	(2600)	1038
Advieskosten	50000	(46500)	1816
Huur & lease vervoermiddelen	0	2800	44
Overig uitbesteed werk	5000	2000	458
Kantoorinrichting	30000	11950	46
Kantoorapparatuur	20000	42888	4631
Machines & andere werktuigen	0	21682	0

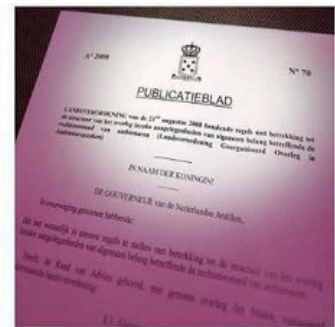
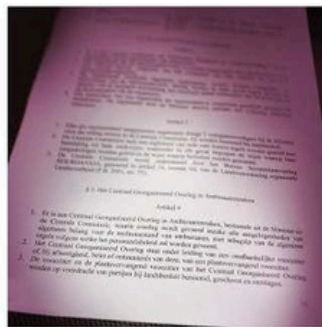
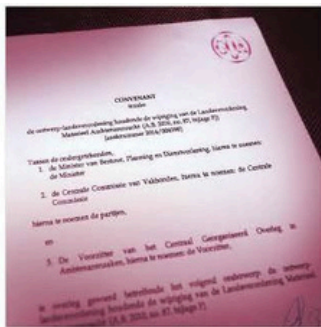
Samenstelling SER – per 31 december 2023

LEDEN	Naam	
		Onafhankelijk
	1	Dhr. mr. W.J. Meriaan
	2	Dhr. C.I. Rojer MBA
	3	Dhr. R.E. Sling
		Werkgeversvertegenwoordigers
	4	Dhr. mr. J.H. Jacobs
	5	Dhr. mr. J.G. Lopez-Ramirez
	6	Dhr. R.F. Martina
		Werknemersvertegenwoordigers
7	Dhr. H. Mongen	
8	Dhr. P.A. Cova	
9	Dhr. R.G. Ilario	

PLV-LEDEN	Naam	
		Onafhankelijk
	1	Mw. mr. K. de l'Isle
	2	Vacature
	3	Vacature
		Werkgeversvertegenwoordigers
	4	Dhr. R.P. Ottenheim
	5	Dhr. M.F. Cova
	6	Dhr. W.E. Bonafacio
	7	Dhr. D.R. Hodge
	Werknemersvertegenwoordigers	
8	Dhr. J.P. Zimmerman	
9	Dhr. K. Bremer	
10	Mw. A.A.T. Dirksz-Job	

OVER HET CGOA

Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken

Het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken CGOA

Het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (hierna: CGOA) functioneert op basis van een wettelijk kader, dat is vastgelegd in de Landsverordening van 21 augustus 2008. Deze Landsverordening bevat specifieke regels aangaande de organisatie en structuur van overleg betreffende zaken van algemeen belang die de rechtstoestand van ambtenaren raken (P.B. 2008, no. 70). Conform artikel 4, eerste lid, van deze Landsverordening, dient het CGOA als een forum voor het voeren van overleg over uiteenlopende kwesties die van algemeen belang zijn voor de rechtstoestand van ambtenaren. Dit omvat tevens de algemene richtlijnen die het kader vormen voor het te voeren personeelsbeleid.

Het CGOA is een bipartiet orgaan, bestaande uit enerzijds de Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening (BPD), die de regering vertegenwoordigt, en anderzijds de Centrale Commissie van Vakbonden (hierna: CCvV). De leiding van het CGOA is in handen van een onafhankelijke voorzitter om een objectief en evenwichtig overleg te waarborgen.

Bij hun ambtsaanvaarding in 2022 hebben de heren Richard Begina (voorzitter) en Antonio Hernandez (plv. voorzitter) expliciet verklaard dat zij, gedreven door overwegingen van doelmatigheid en doeltreffendheid, zich zullen inzetten om lopende initiatieven voort te zetten binnen de reeds geformeerde CGOA-commissies en -werkgroepen. Het is hun ambitie om de bevindingen en resultaten van deze commissies en werkgroepen te consolideren en plenair te bespreken tijdens de reguliere, maandelijkse CGOA-overlegsessies. Deze aanpak beoogt een naadloze integratie en bespoediging van de lopende trajecten en draagt bij aan een efficiënte en effectieve uitvoering van het vastgestelde beleid.

Richard Begina

Antonio Hernandez

De nieuw voorgestelde 'modus operandi' (werkwijze) heeft direct een positieve respons ontvangen van de betrokken partijen. Gedurende het jaar 2023 hebben de partijen ook effectief gebruikgemaakt van de bestaande werkgroepen en daarnaast verzoeken ingediend om additionele werkgroepen in te stellen, met als doel de discussies en beleidsvorming te intensiveren en sneller tot besluitvorming te komen.

Deze werkgroepen hebben een merkbaar positieve invloed uitgeoefend en hebben geleid tot concrete uitkomsten. Door deze gestructureerde aanpak werden complexe thema's grondig geanalyseerd en was het mogelijk voor de deelnemers om vanuit diverse disciplines waardevolle inzichten bij te dragen. Dit heeft geresulteerd in doordachte besluitvorming met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren. Partijen hebben in het jaar 2023, als resultaat van de hiervoor beschreven werkwijze 4 convenanten getekend.

Centrale Commissie van Vakbonden CCvV

De CCvV is een samengestelde entiteit van vertegenwoordigers van vijf representatieve organisaties. Elke organisatie heeft drie vaste vertegenwoordigers, alsook hun respectievelijke plaatsvervangers. De betrokken organisaties zijn:

- De Algemene Bond van Overheid en overig personeel (ABVO);
- De Nationaal Algemene Politie Bond (NAPB);
- De Sindikato Trahadornan di Aduana i Fiskalía (STRAF);
- De Sindikato Ambtenarnan di Polis i Kadena Hudisial (SAP); en
- De Sindikato di Trahado den Edukashon na Kòrsou (SITEK).

De CCvV komt in principe maandelijks bijeen op de eerste donderdag. Het voorzitterschap wordt jaarlijks gerouleerd en toegekend aan een van de representatieve organisaties. In het jaar 2023 was het voorzitterschap in het eerste kwartaal toevertrouwd aan de SITEK en het vicevoorzitterschap aan de STRAF. In het tweede kwartaal ging het voorzitterschap over naar ABVO, met het vicevoorzitterschap bekleed door NAPB.

Werkwijze van het CGOA

Voorstellen voor regelgeving, beleidsnota's of andere vormen van vastgelegde voornemens worden door de Minister van BPD gepresenteerd aan het CGOA, middels bemiddeling van de voorzitter. Eveneens kan de CCvV voorstellen inbrengen bij de Minister via de voorzitter.

Belangrijke besluiten omtrent voorstellen die de rechtstoestand van ambtenaren raken, worden niet genomen zonder voorafgaand overleg tussen de partijen. Afspraken en consensus worden vastgelegd in een door alle partijen en de voorzitter ondertekend convenant. In 2023 zijn er vier convenanten getekend.

Sectoraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (SGOA)

Artikel 20, eerste lid, van de Landsverordening CGOA biedt een wettelijk kader voor het instellen van een Sectoraal Georganiseerd Overleg (SGOA). Het SGOA heeft tot doel overleg te plegen tussen de CCvV en de sector-verantwoordelijke minister. In 2023 vonden er echter geen gesprekken plaats conform het Landsbesluit van 15 november 2019 (P.B. 2019, no. 81).

Advies- en arbitragecommissie

Deze commissie heeft als taak te adviseren of een bindend oordeel te geven bij geschillen tussen de partijen. In 2023 was er geen beroep gedaan op deze commissie, aangezien er geen geschillen zijn ontstaan.

Vergaderfrequentie

Zoals eerder vermeld, vinden de vergaderingen van het CGOA en de CCvV over het algemeen eenmaal per maand plaats. In het verslagjaar 2023 kwam het platform in totaal zeventien keer bijeen. Hieronder volgt een gedetailleerd overzicht van het aantal vergaderingen van het CGOA en de CCvV gedurende 2023.

Platform/orgaan	Aantal vergaderingen
CGOA	17
CCvV	18
Advies - en arbitragecommissie	geen
Commissies	geen
Werkgroepen	17

Toekomstperspectief

In 2023 heeft het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA) het traject, welke in 2022 was geïmplementeerd met als doel de voorbereiding van diverse onderwerpen betreffende arbeidsvoorwaarden van ambtenaren te optimaliseren, wederom toegepast. Deze optimalisatie werd gerealiseerd via de instelling van gespecialiseerde werkgroepen, met de ambitie om efficiëntere en meer effectieve resultaten te genereren.

Hoewel de evaluatie nog niet heeft plaatsgevonden, blijft het van eminent belang om dit proces zorgvuldig en grondig uit te voeren om effectief te werk te kunnen gaan. Zowel de regering als de vakbonden dragen hierin een eigen verantwoordelijkheid. Een gedetailleerde en zorgvuldige evaluatie is onontbeerlijk en dient een grondige analyse te omvatten van zowel het proces als de verkregen resultaten. Dit is noodzakelijk om de effectiviteit van de werkgroepen accuraat te kunnen beoordelen.

In deze evaluatiefase zal de focus nadrukkelijk liggen op de mate waarin de werkgroepen hebben bijgedragen aan de versnelling en verfijning van de voorbereidingsprocessen. Ook zal er een kritische blik worden geworpen op de kwaliteit en de maatschappelijke acceptatie van de genomen besluiten. Het verzamelen van feedback van alle relevante stakeholders vormt een integraal aspect van deze evaluatie.

Op grond van deze evaluatie moeten zowel de regering als de vakbonden een weloverwogen oordeel vellen over de effectiviteit van de werkgroepen als aanpak. De verkregen inzichten zullen vervolgens een fundamentele rol spelen in de besluitvorming omtrent het al dan niet continueren van deze methodologie in de toekomst.

Functie	Naam
Voorzitter CGOA	Dhr. drs. Richard A.B. Begina
Plv. Voorzitter CGOA	Dhr. Antonio N.D. Hernandez
Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening	Dhr. mr. Ornelio Martina
Secretaris CGOA	Dhr. drs. Raul J. Henriquez
Voorzitter CCvV	Dhr. Wendy Calmes
Plv. Voorzitter CCvV	Mw. Rosiël Windster
ABVO:	
Lid	Dhr. Adrie A. Wiliams
Lid	Dhr. Wendy E. Calmes
Lid	Dhr. George A.F. Hernandez (voorzitter ABVO)
Plv. lid	Dhr. Kenneth Bremer
Plv. lid	Dhr. Raymond L. Margaritha
Plv. lid	Dhr. Alfred I. Suares
N.A.P.B.:	
Lid	Mw. Thaïse Isidora-Lo-A-Njoe (voorzitter NAPB)
Lid	Dhr. Howard Luckert

Functie	Naam
Lid	Mw. Rosiël Windster
Plv. lid	Dhr. Maikel Stokkel
Plv. lid	Dhr. Rafaël Contreras
Plv. lid	Dhr. Burton van der Gen
STrAF:	
Lid	Dhr. Juan M. Lourens (voorzitter STrAF)
Lid	Dhr. Willem H. van Lamoen
Lid	Dhr. Gerald Mathilda
Plv. lid	Dhr. Michael Winklaar
Plv. lid	Dhr. Albertico Overman
Plv. lid	Mw. Denise Harms

Functie	Naam
SAP:	
Lid	Dhr. Amadeo V.E. Vilchez (voorzitter SAP)
Lid	Dhr. Brian M. de Windt
Lid	Dhr. Marco A. Lacle
Plv. lid	Dhr. E. P. Jansen
Plv. lid	Dhr. C.E. Winklaar
Plv. lid	Mw. Ayary S.M. Fecunda

Functie	Naam
SITEK:	
Lid	Dhr. Frensel Josefina
Lid	Dhr. Gilberto Morishaw
Lid	Dhr. L. Nicholls
Plv. lid	Dhr. Darius Plantijn (voorzitter SITEK)
Plv. lid	Mw. Mariëla Manuel
Plv. lid	Mw. Ilgemarlane Lujando

Bijlage 1

Adviesverzoeken en adviesering 2021-2022

Onderwerp	Datum ontvangst adviesverzoek, aanvrager en ref. nummer	Datum uitgebracht en adviesnummer
Advies inzake maximale tarieven kleine en middelgrote bussen per 1 april 2022	25 maart 2022 Minister van Economische Ontwikkeling 062/2022-SER	1 april 2022 065/2022-SER
Advies inzake Regeling Makutu Básiko 2022	23 maart 2022 Minister van Economische Ontwikkeling 061/2022-SER	23 mei 2022 088/2022-SER
Advies inzake Beheersmaatregelen Fonds Basisverzekering Ziektekosten	8 april 2022 Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur 069/2022-SER	12 juli 2022 102/2022-SER
Advies inzake wijziging van de landsverordening AOV en de landsverordening AWW	12 mei 2022 Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn 079/2022-SER	11 augustus 2022 109/2022-SER
Advies inzake de wijziging van het Eilandsbesluit houdende algemene maatregelen van de 23ste september 1986 ter uitvoering van artikel 3 bis, lid 4 van de "Loterijverordening 1909"	11 juli 2022 Minister van Financiën 103/2022-SER	20 september 2022 119/2022-SER
Advies inzake de Ministeriële Beschikking met Algemene Werking ter uitvoering van artikel 9, zevende lid, van de Landsverordening Minimumlonen	12 september 2022 Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn 118/2022-SER	15 november 2022 137/2022-SER

Onderwerp	Datum ontvangst adviesverzoek, aanvrager en ref. nummer	Datum uitgebracht en adviesnummer
Advies inzake ontwerplandsverordening tot wijziging van onroerendezaakbelasting 2014	26 november 2020 Minister van Financiën 140/2021-SER	12 januari 2021 005/2021-SER
Advies betreffende de initiatiefontwerp-landsverordening regelende een integrale armoedebestrijding voor het Land Curaçao	7 oktober 2020 Staten van Curaçao 117/2021-SER	27 januari 2021 015/2021-SER
Advies betreffende de initiatieflandsverordening tot wijziging van de Landsverordening minimumlonen	16 oktober 2020 Staten van Curaçao 126/2021-SER	24 februari 2021 025/2021-SER
Advies betreffende de initiatieflandsverordening tot wijziging van de Eilandsverordening afvalstoffenbelasting en reinigingsrechten en de Landsverordening Openbare Orde	10 september 2020 Staten van Curaçao 110/2021-SER	24 februari 2021 026/2021-SER
Advies betreffende de ontwerplandsverordening paardenwedrennen	17 december 2020 Minister van Financiën 148/2021-SER	19 maart 2021 033/2021-SER

Onderwerp	Datum ontvangst adviesverzoek, aanvrager en ref. nummer	Datum uitgebracht en adviesnummer
Advies betreffende de initiatiefontwerplandsverordening tot bevordering arbeidsparticipatie young professionals	3 februari 2021 Staten van Curaçao 020/2021-SER	31 maart 2021 038/2021-SER
Advies inzake een Initiatiefontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening algemene verzekering bijzondere ziektekosten, Lvo AOV, Lvo AWW, Lvo inkomstenbelasting 1943, Lvo op de Loonbelasting 1976, landsbesluit vaststelling premie ziekteverzekering, de Lvo omzetbelasting 1999 (zittingsjaar 2020-2021-181)	19 januari 2021 Staten van Curaçao 011/2021-SER	17 mei 2021 048/2021-SER
Advies inzake Introductie en modernisering gaming regulering (landsverordening kansspelen 2021 en landsverordening kansspelbelasting 2021	23 maart 2021 Minister van Financiën 037/2021-SER	28 mei 2021 051/2021-SER
SER-Verkenning ‘De bijdrage van migrantenpopulaties aan de sociaaleconomische ontwikkeling van Curaçao	Ongevraagd	16 juni 2021 054/2021-SER

Onderwerp	Datum ontvangst adviesverzoek, aanvrager en ref. nummer	Datum uitgebracht en adviesnummer
Commentaar SER op de derde Nota van Wijziging van de Landsverordening vaststelling regels voor overheidsgeleide entiteiten	4 november 2021 Minister van Algemene Zaken en Minister van Financiën 110/2021-SER	12 november 2021 113/2021-SER
SER-Verkenning “Een missiegedreven innovatiebeleid”	Ongevraagd	26 november 2021 114/2021-SER
Advies inzake het ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 58 van de Algemene landsverordening Landsbelastingen (Landsbesluit voorkoming van dubbele belasting)	2 november 2021 Minister van Financiën 108/2021-SER	20 december 2021 119/2021-SER
Advies inzake het landsbesluit, houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van artikel 16, derde lid sub d, van de Eilandsverordening personenvervoer (Landsbesluit taxitarieven 2021)	22 september 2021 Minister van Economische Ontwikkeling 081/2021	20 december 2021 120/2021-SER
Advies inzake aanpassen minimumloon per 1 januari 2022	21 december 2021 Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn 121/2021-SER	28 december 2021 125/2021-SER

Bijlage 2

Personeelsbezetting bureau secretariaatvoering SER/ROA/GOA - per 31 december 2023

Dhr. drs. Raúl Henriquez	Directeur/Algemeen Secretaris
Mw. mr. Sharlyn Curial-Villarreal	Sr. Adviseur Adviesorganen (jurist)
Mw. drs. Barbara Perquin	Sr. Adviseur Adviesorganen (niet-Westers socioloog)
Mw. mr. Miloushka Sboui-Racamy	Sr. Adviseur Adviesorganen (jurist)
Mw. msc. Irainety Copra	Sr. Adviseur Adviesorganen (algemeen econoom)
Dhr. msc. Ameer Hek	Sr. Adviseur Adviesorganen (algemeen econoom)
Mw. msc. Gianique Curiël	Adviseur Adviesorganen (algemeen econoom)
Mw. msc. Dainadira Eustatius-Martis	Adviseur Adviesorganen (algemeen econoom)
Mw. Sandra Raphaëla	Hoofd Logistieke Ondersteuning
Mw. Lidia Rocha Teixeira	Documentalist
Mw. Rozette Daal-Macnack	Administratief medewerker
Mw. Veronica Sitoris	Medewerker Algemene Ondersteuning
Mw. Ruthsella Doran	Medewerker Algemene Ondersteuning
Mw. Charely Puriël	Medewerker Algemene Ondersteuning
Dhr. Irving de Lima	Bode/ Chauffeur

SER TEAM

Sociaal-Economische
Raad Curaçao